

Jan Szczepański

"Heredity and Environment : A Critical Survey of Recently Published Material on Twins and Foster Children", R. S. Woodworth, New York 1941 : [recenzja]

Przegląd Socjologiczny / Sociological Review 9/1-4, 507

1947

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

R. S. Woodworth: **Heredity and Environment**. A Critical Survey of Recently Published Material on Twins and Foster Children. Social Science Research Council. New York 1941. Str. X — 95.

„Pytanie, czy dziedziczność, czy środowisko jest ważniejsze dla życia, jest równie sensowne jak pytanie, czy paliwo, czy tlen jest konieczniejsze dla rozpalenia ognia. Lecz jeżeli pytamy czy różnice zachodzące między ludzkimi jednostkami lub grupami są rezultatem ich różnych zawiązków dziedzicznych lub też rezultatem różnic w ich obecnych lub poprzednich środowiskach, wtedy mamy do czynienia z dokładnym pytaniem o wielkiej doniosłości społecznej“. „Biologowie pozostający pod urokiem szybkiego rozwoju genetyki skłonni byli do podkreślania ważności zawiązków dziedzicznych. Socjologowie i wychowawcy, zajmujący się czynnikami środowiskowymi, skłonni są do kładzenia nacisku na ważność środowiska“. „Rozwój badań jednakże wywołał konieczność uznania zasług i roszczeń obu stron. Genetyka została zmuszona do przyznania, że genetyczna determinacja takich cech ludzkich jak inteligencja, jest nadzwyczaj złożona i niełatwa do kontrolowania środkami eugenicznymi. Wychowawcy i socjologowie są zmuszeni uznać istnienie wielkich i uporczywych różnic indywidualnych we wszystkich ważnych cechach ludzkich“. Ustalenie, jakie cechy człowieka i stopień ich rozwoju są wynikiem działania czynników dziedzicznych a jakie środowiskowych, jest niezmiernie trudne, zwłaszcza gdy chodzi o cechy psychiczne człowieka. „Zadaniem badacza Dąży on do znalezienia takich sytuacji, w których albo dziedziczność, albo środowisko dwóch osobników jest niezmienne, tak że różnice, jakie się u nich pojawiają, mogą być przypisane czynnikowi zmiennemu. Dwie takie typowe sytuacje, w których zjawia się oddzielenie obu czynników, stanowią podstawę współczesnych badań“. Pierwszą typową sytuację tworzy umysłowy rozwój bliźniąt, zwłaszcza monozygotycznych, gdzie przy identycznym wyposażeniu dziedzicznym różnice przejawiane w rozwoju mogą być spowodowane tylko różnicami środowiska. Drugą sytuacją typową jest wychowywanie dzieci przybranych, a więc dzieci o zupełnie różnym wyposażeniu genetycznym, w środowisku podobnym. Założywszy podobieństwo oddziaływań środowiska możemy tu przyporządkować stwierdzone u dzieci różnice wpływom zawiązków dziedzicznych, oczywiście przy wyraźnie określonych założeniach.

Tak przedstawia się zagadnienie. Woodworth w omawianej pracy nie referuje swoich własnych badań, lecz przedstawia sprawozdanie z nowszej literatury przedmiotu. Przytoczona na końcu książki bibliografia obejmuje 85 pozycji, poświęconych badaniom nad bliźniętami i dziećmi wychowywanymi w cudzych rodzinach. Krytyczne omówienie tych badań, ich metod i wyników stanowi treść pracy Woodwortha.

Sygnalizując na tym miejscu książkę Woodwortha, pozostawiam omówienie jej wyników do obszerniejszego studium.

J a n S z c z e p a ń s k i (Łódź).